

# BILTEN

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

Dotrajala EU prenosna mreža prepreka  
energetskoj tranziciji

Jesu li tržišta električne energije u EU  
spremna za obnovljivu budućnost?

Širenje obnovljivih izvora opasnost za  
elektroenergetsku mrežu

Desilo se: Obnovljivi pretekli fosilna  
goriva kao glavni izvor energije u EU



## Prepreke do 2030.

Brisel prisiljen da odloži pravila o  
finansiranju zelene energije

Taksonomija pretnja za države srednje i  
istočne Evrope

Poljska će ukinuti obavezu trgovanja  
svom električnom energijom na berzi

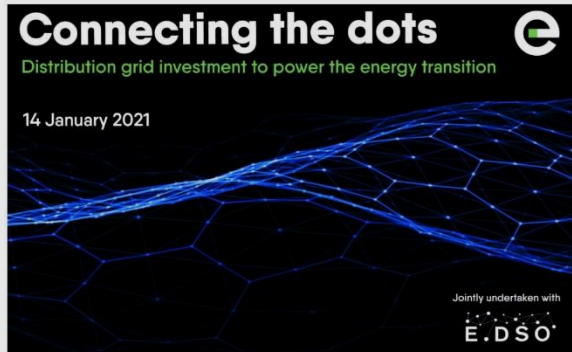


Dotrajala EU prenosna mreža prepreka energetske tranziciji .....	<a href="#">OVDE</a>
Brisel prisiljen da odloži pravila o finansiranju zelene energije .....	<a href="#">OVDE</a>
Taksonomija pretnja za države srednje i istočne Evrope .....	<a href="#">OVDE</a>
Prosečne cene električne energije u Evropi u nedelji 11 – 17 januar .....	<a href="#">OVDE</a>
EU poziva na globalno ukidanje uglja i subvencija fosilnim gorivima .....	<a href="#">OVDE</a>
Jesu li tržišta električne energije u EU spremna za obnovljivu budućnost? .....	<a href="#">OVDE</a>
Širenje obnovljivih izvora opasnost za elektroenergetsku mrežu.....	<a href="#">OVDE</a>
Desilo se: Obnovljivi pretekli fosilna goriva kao glavni izvor energije u EU .....	<a href="#">OVDE</a>
EU pozvana da brzo reaguje na novi klimatski cilj .....	<a href="#">OVDE</a>
Državna pomoć: Komisija odobrila šemu podrške za energetske intenzivne kompanije u Španiji .....	<a href="#">OVDE</a>
Poljska će ukinuti obavezu trgovanja svom električnom energijom na berzi .....	<a href="#">OVDE</a>
EU želi značajniju ulogu evra u energetske sektoru .....	<a href="#">OVDE</a>
OPS moraju pružiti ACER-u punih 70% podataka o protoku – EK .....	<a href="#">OVDE</a>
Francuska centralna banka prekida do 2024. ulaganja u uglj .....	<a href="#">OVDE</a>
Postepeno ukidanje uglja u Evropi moglo bi se usporiti 2021 - OIES.....	<a href="#">OVDE</a>
Nemačka: Proizvodnja električne energije iz uglja najniža 18 godina .....	<a href="#">OVDE</a>
Ministarka životne sredine: Nemačka „mnogo pre“ 2038. napušta uglj .....	<a href="#">OVDE</a>
Portugal ostao sa jednom TE na uglj, koju gasi do kraja 2021. ....	<a href="#">OVDE</a>
Poljska neće menjati hodogram napuštanja uglja, uprkos EU ciljevima .....	<a href="#">OVDE</a>
Studija Sekretarijata EnZ o načinu za određivanje emisije CO2 u EnZ .....	<a href="#">OVDE</a>
Cene kliringa električne energije u JIE u nedelji 11 – 17 januar .....	<a href="#">OVDE</a>
Čelnik EIB: Sa prirodnim gasom je gotovo .....	<a href="#">OVDE</a>
Svet odahnuo sa vraćanjem SAD Pariskom sporazumu .....	<a href="#">OVDE</a>
Mađarska želi nove uslove uvoza ruskog gasa – Sijarto .....	<a href="#">OVDE</a>
Kijev za određivanje cena gasa zasnovanih na formulama na tržištu .....	<a href="#">OVDE</a>
Merkel želi razgovore o Severnom toku 2 sa administracijom Bajdena .....	<a href="#">OVDE</a>
Total zbog neslaganja oko klimatske politike napustio API .....	<a href="#">OVDE</a>

## Dotrajala EU prenosna mreža prepreka energetskej tranziciji

**BRISEL** – Realizacija evropske energetske tranzicije ugrožena je ukoliko se ne ulože značajna nova sredstva u staru elektroenergetsku prenosnu mrežu, saopštila su 14. januara udruženja prenosnog i distributivnog sektora elektroenergetske privrede Eurelectric i E.DSO.

eurelectric



Prenosnim mrežama potrebne su investicije od 375 do 455 milijardi eura do 2030. godine, što je povećanje od 50% do 70% u odnosu na prethodnu deceniju, ako žele integrisati obnovljive izvore i podržati elektrifikaciju industrije, transporta i zgrada, pokazuju rezultati novog istraživanja u 10 evropskih zemalja od strane pomenuta dva udruženja i firme Monitor Deloitte.

"Studija otkriva da je otprilike trećina mreža EU već starija od 40 godina. Ovaj udeo verovatno će premašiti 50% do 2030", navode udruženja.

Uprkos prosečnim godišnjim potrebama za investicijama od 34 do 39 milijardi evra, uticaj na cene električne energije i mrežne tarife verovatno će biti umeren ako kreatori politike i regulatori osiguraju prave okvirne uslove i pametan dizajn tarifa, navodi se.

"Pozivamo kreatore politike da poboljšaju investicioni okvir i tarifni dizajn, olakšaju pristup fondovima EU i ubrzaju postupke odobravanja i izdavanja licenci," rekao je generalni sekretar Eurelectric-a Kristian Ruby.

U međuvremenu, društvene koristi efikasne energetske tranzicije nadmašile bi ekonomske posledice, tvrdi se u studiji.

"EU bi mogla uštedeti preko 175 milijardi evra godišnje u uvozu fosilnih goriva i na kraju smanjiti prosečne troškove električne energije za 28 do 37 milijardi evra dugoročno," kaže se.

Dalje, studija je pokazala da oko 90% ulaganja mogu privući proizvođači i pružaoci usluga iz EU, održavajući do 620 000 radnih mesta u EU27 i Velikoj Britaniji.



Studija pretpostavlja da će do 2030. godine biti instalirano oko 510 GW novih obnovljivih kapaciteta na nivou EU27 i Velike Britanije, od čega bi 470 GW bili centralni solarni i vetro kapaciteti, kao i 40 GW sopstvene proizvodnje-potrošnje.



Takođe se pretpostavlja kumulirana godišnja stopa rasta potražnje za električnom energijom od 1,8%. Potražnja za elektrifikacijom u industriji i s tim u vezi dostići će 3.530 TWh do 2030. godine, a 50-70 miliona električnih vozila (do 25% voznog parka) i 40-50 miliona toplotnih pumpi povećali bi potražnju za transportom i zgradama.



## Brisel prisiljen da odloži pravila o finansiranju zelene energije

**BRISSEL** - Evropska komisija bila je prisiljena da odloži objavljivanje detaljnih EU pravila implementacije održive taksonomije zelenih finansija zbog velikog broja primljenih komentara i pretnje blokadom istočnih i južnih država članica EU, saznaje **Euractiv**.



Izvršna vlast EU objavila je nacrt pravila 20. novembra, ocenivši predlog "prvom u svetu zelenom listom" ekonomskih aktivnosti usmerenih na podsticanje privatnih investicija u zelenu ekonomiju.

### Preko 46.000 primedbi!

Javna rasprava o nacrtu pravila zatvorena je 18. decembra sa 46.590 primljenih odgovora i hiljadama stranica povratnih informacija. Kao rezultat, konačni predlog, koji je u početku trebalo da bude objavljen do 1. januara, odložen je bez jasnih naznaka kada će izaći.

Smernice imaju za cilj usmeravanje privatnih investitora prema ekološki održivim kompanijama, utvrđivanjem detaljnih pragova emisija koji definišu koja se ekonomska aktivnost može smatrati „održivom“.

Predlog je u startu izazvao reakcije među istočnim i južnim državama članicama EU, koje su se, pored ostalog, žalile da je prirodnom gasu u nacrtu smernica uskraćen status "prelaznog" goriva, čak i kada zamenjuje ugalj u proizvodnji električne energije.

Suočeni sa ovim otporom, čelnici EU su na samitu pred kraj godine priznali pravo svake zemlje „da odluči o svom energetsom miksu i da odabere najprikladnije tehnologije za zajedničko postizanje klimatskog cilja do 2030. (Vidi: BILTEN AERS #

### Primedbe i iz Nemačke

Nevolje Komisije s taksonomijom zelenih finansija nisu se ograničile samo na 10 istočnih članica. Gotovo svaka zemlja EU ili interesna grupa imale su pritužbe na nacrt delegiranog akta, prenosi **Euractiv** informaciju iz "dobro pozicioniranom izvora u Evropskom parlamentu". Jedna od takvih žalbi stigla je i iz Nemačke, čije je ministarstvo finansija navodno naznačilo da bi se samo 2% nemačkih kompanija s plavim čipovima koje kotiraju na berzi DAX smatralo "održivim" ako bi se nacrt delegiranog akta Komisije primenio u svom trenutnom obliku.

Bez dodatnih nijansi u klasifikaciji kompanija,



taksonomija rizikuje da usmeri investitore na deonice nekolicine firmi koje se prema pravilima EU smatraju uistinu "održivima", upozorilo je ministarstvo.

### Šta sada?

Evropska komisija će sada ažurirati dokument, pa bi konačna verzija nacrtu delegiranog akta mogla bi biti objavljena negde između kraja januara i sredine februara, razumeo je **Euractiv**. Zemlje EU će se tada suočiti s binarnim izborom: ili će usvojiti nacrt bez promena i proslediti ga na novu debatu u Evropskom parlamentu, ili će ga u bloku odbiti.



## Taksonomija pretnja za države srednje i istočne Evrope

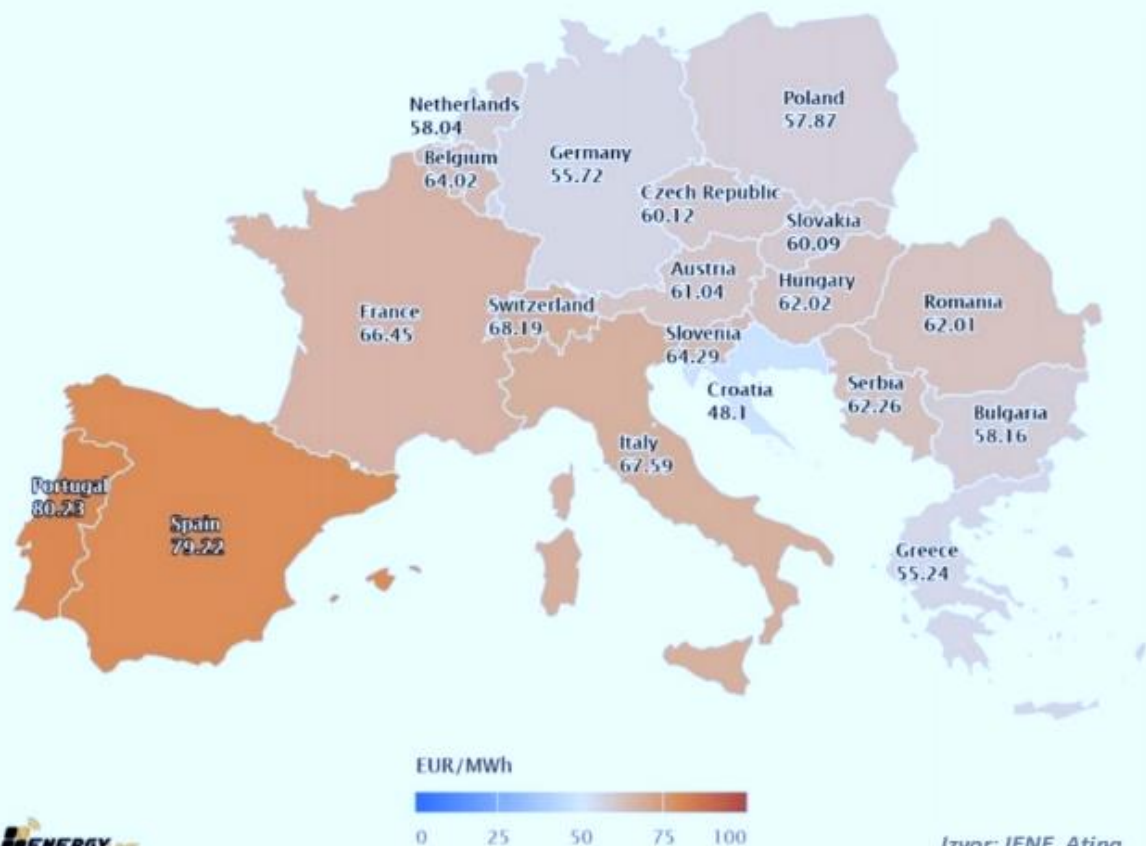
**BRISSEL** - Nova uredba Evropske unije o održivosti mogla bi imati nesrazmeran uticaj na ekonomski manje razvijene evropske države, upozorili su stručnjaci.



Govoreći na ***Euromoney***-evom virtualnom forumu srednje i istočne Evrope (CEE) 13. januara, Dženifer Džonson iz Evropske hipotekarne federacije naglasila je rizike koje za taj region predstavlja taksonomija EU za održive aktivnosti.

Od januara 2022. taksonomija će definirati koja se preduzeća i transakcije unutar bloka mogu smatrati održivim u cilju finansiranja. U početku će pokrivati samo klimatske promene, iako bi se do 2023. trebalo dodati još četiri ekološka cilja - voda, kružna ekonomija, kontrola zagađenja i biodiverzitet.

### Prosečne cene električne energije u Evropi u nedelji 11-17 januar 2021



## EU poziva na globalno ukidanje uglja i subvencija fosilnim gorivima



**BRISSEL:** Zemlje Evropske unije zatražile su globalno postupno ukidanje proizvodnje električne energije iz uglja i ukidanje subvencija fosilnim gorivima, stoji u nacrtu dokumenta koji je video **Reuters**.

Izjava, koju su ministri EU dogovorili u ponedjeljak, obavezuje na agresivnu liniju klimatske diplomatije - odvrćajući druge zemlje od ulaganja u fosilna goriva i sklapajući saveze "visoke ambicije" s velikim ekonomijama kako bi se podstaklo brže smanjenje emisija.

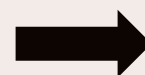
Zemlje, uključujući Kinu, Japan i Južnu Afriku, najavile su da će smanjiti svoje neto emisije ugljenika na nulu - što je američki predsjednik Džo Bajden takođe obećao u svojoj predizbornoj kampanji.

EU je, međutim, jedna od retkih vodećih ekonomija koja je svoj dugoročni klimatski cilj za ovu dekadu pretočila u hitnu akciju. Globalno, trenutni planovi zemalja ne bi smanjili emisije dovoljno brzo da spreče katastrofalne klimatske promene.

"EU poziva na globalno postupno ukidanje ekološki štetnih subvencija za fosilna goriva uz jasan vremenski raspored, uključujući postupno ukidanje uglja u proizvodnji energije i - kao prvi korak - trenutni kraj svih finansiranja nove infrastrukture uglja," navodi se u nacrtu dokumenta.

"EU energetska diplomatija obeshrabriće sva daljnja ulaganja u projekte energetske infrastrukture zasnovane na fosilnim gorivima u trećim zemljama, osim ako nisu u potpunosti u skladu s ambicioznim, jasno definiranim putem ka klimatskoj neutralnosti", navodi se u delu koji se - kako precizira Reuters - odnosi na države koje nisu članice EU.

Budući trgovinski sporazumi EU moraju se podudarati s klimatskim ambicijama, navodi se u nacrtu.



## Jesu li tržišta električne energije u EU spremna za obnovljivu budućnost?



**BRISEL** - Dve godine nakon što je EU postigla sporazum o reformi svog tržišta električne energije, nameće se pitanje hoće li Evropa ponovno morati da menja pravila?

Nedavni sporazum Saveta EU o cilju smanjenja CO2 za 55% za 2030. godinu nosi sa sobom potrebu za masivnim širenjem obnovljivih izvora, oko tri puta iznad trenutne instalirane OIE baze.

Ova događanja, ako se žele ostvariti, traže odgovore na dva važna pitanja, piše za **Euractiv** osnivač konsultantske firme PWR Majk Par (Mike Parr).

### Da li je podoban dizajn veleprodajnih tržišta?

Prvo, da li je trenutni dizajn veleprodajnih tržišta električne energije „podoban svrsi“ s obzirom na budućnost obnovljivih izvora?

Komoditizacija električne energije u smislu proizvodnje i krajnje potrošnje razvijena je 1980-ih, a realizovana 1990-ih. U tom periodu proizvodnjom električne energije dominirala je fosilna proizvodnja, odnosno nuklearna u slučaju Francuske.

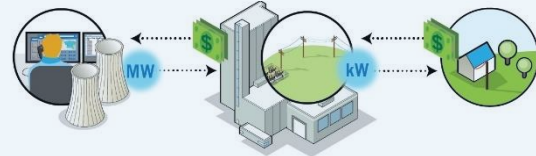
„Tržišni dizajn“ zasnovan je na vezi između kratkoročnih graničnih troškova povezanih s gorivom (ugalj, nafta, gas) i cenama za krajnje korisnike električne energije. Generalno, ako su cene goriva porasle, to se odrazilo, s određenim vremenskim razmacima, u rastu računa za električnu energiju za krajnje korisnike.

Obnovljivi izvori, nemaju troškove goriva (sunce, vetar), pa se računica i razlika svodi na visinu kapitalnih i operativnih izdataka (CAPEX i OPEX). Dok su OIE zasnovani na CAPEX-u, fosilni sistemi se zasnivaju na OPEX-u.

Fosilnim sistemima dominira OPEX putem kratkoročnih graničnih troškova zasnovanih na ceni goriva. To je osnova trenutnog dizajna tržišta električne energije na veliko. Obnovljivi izvori temelje se na CAPEX-u i funkcionišu na osnovu dugoročnih graničnih troškova. Može li postojeći dizajn tržišta primiti obnovljive izvore koji imaju potpuno drugačiju osnovu troškova?

### Neispravan sistem rada

Drugo pitanje je rade li postojeća veleprodajna tržišta električne energije sa neispravnim sistemom s obzirom na ponudu električne energije i određivanje cena.



Trenutno generatori električne energije na bazi fosila pružaju otpremnu energiju, pri čemu se proizvodnja u svakom trenutku podudara sa potrebom za električnom energijom. To je uslov za stabilan električni sistem.

Suprotno tome, izlaz iz obnovljivih izvora je funkcija sunca i vetra. Oba zahtevaju skladištenje, što zasad upadljivo manjka.

### Fleksibilnost ne rešava problem OIE

Tvrđnja da će „fleksibilnost“ rešiti problem varijabilnosti OIE ne stoji, jer fleksibilnost uglavnom deluje samo tokom perioda od 24 sata i obično sa sistemima koji imaju neku fosilnu ili nuklearnu generaciju. Šta se događa kada u obnovljivoj budućnosti nastanu višednevna hladna mirna razdoblja?



Problem rešava skladištenje, a posebno skladištenje vodonika. Nažalost, planovi EU na ovom području ne odgovaraju 3 puta većoj ambiciji za obnovljivim izvorima.

### Šta u slučaju viška ponude?

Naličje oskudice je višak, gde se zemlje, poput Nemačke oslanjaju na prekogranične interkonektore. Kako ovo "funkcioniše" kad i vaši susedi imaju viškove?

Više struje iz OIE u elektroenergetskom sistemu smanjuje veleprodajne cene jer su kratkoročni granični troškovi proizvodnje OIE nula. S obzirom na znatno više OIE do 2030. godine, u odsustvu tržišne reforme, ovo sa sobom nosi realnost sve nestabilnijih i vrlo niskih kratkoročnih i dugoročnih veleprodajnih cena električne energije.

### Subvencije

Mnoge države članice EU prešle su na sistem subvencija za obnovljive izvore pod nazivom „Ugovori za razliku“ (Ugovori o razlikama). Sistem se temelji na aukcijama i dobro funkcionira, što dovodi do konkurentnih ponuda za projekte između proizvođača obnovljive energije. Aukcijska cena povezana je s veleprodajnom cenom. Kada su veleprodajne cene niže od ponuđenih, vlasnik obnovljivog izvora dobija razliku (i obrnuto).



U nedostatku reforme veleprodajnog tržišta, ova korelacija će dovesti do masovnog porasta subvencija kako rastu obnovljivi izvori, a samim tim i računa za potrošače.

Tržišta električne energije na veliko funkcionirala su adekvatno tokom 1990-ih i 2000-ih i počela su se raspadati u periodu od 2010. do 2020. Vreme za akciju je stiglo, konstatuje Euraciv.

## Širenje obnovljivih izvora opasnost za elektroenergetsku mrežu

**BEČ** - Rast obnovljivih izvora energije i njihovo snažnije uključivanje u mrežu povećava opasnost po stabilnost elektro-mreže u Evropi, tvrde operateri. Proizvodnja struje vetro i solarnih parkova očigledno vodi ka sve snažnijim oscilacijama u mreži.

U petak 8. januara je, zbog drastičnog pada frekvencije u evropskoj elektroenergetskoj mreži pretila opasnost od raspada sistema u celoj Evropi, tvrdi austrijski operater Wien Energie.

Zbog pada frekvencije, sa ciljem stabilizacije, u mnogim zemljama pokrenute su „rezervne“ elektrane, što je pomoglo sprečavanju kraha mreže.

Međutim, direktor Wien Energie Mihael Strebl (Michael Stroebel) kaže da takve intervencije nisu održiv sistem poslovanja. „Naše elektrane su, kao vatrogasci, spremne da uskoče kada izbije „požar“ u našoj mreži“, kazao je on u saopštenju.

Austrijski parlament je nedavno usvojio izmenu zakona o rezervama mreže, čime je stvorena pravna sigurnost, ali je, kako kaže Strebl, ostalo mnogo otvorenih pitanja.

„Potrebna su nam fer pravila, odgovarajuće naplate i bezbednost za investicije u održavanje ili izgradnju elektrana“, naglasio je on.

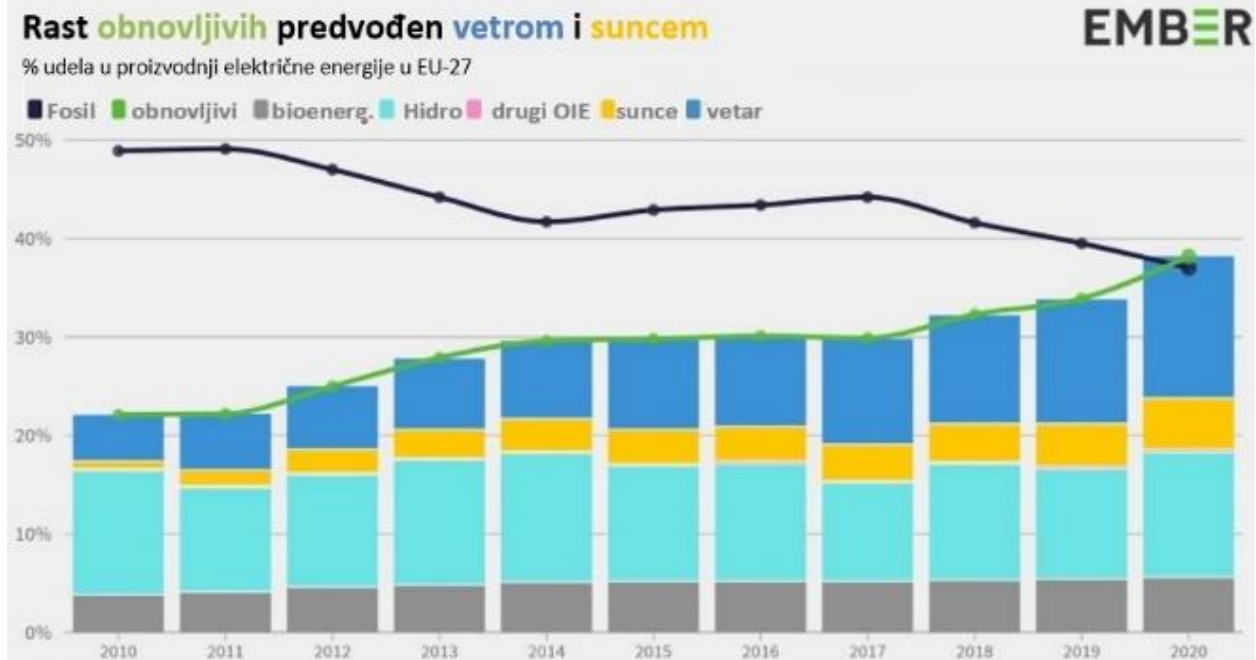
Prema njegovim rečima pojačano uključivanje obnovljivih izvora energije i struje iz vetro i solarnih parkova vode ka sve snažnijim oscilacijama u mreži.

„Broj hitnih intervencija drastično raste. Wien Energie je do pre par godina morala samo oko 15 puta da „podigne“ kratkoročno proizvodnju struje, a poslednjih godina to je učinjeno do 240 puta godišnje u cilju stabilizacije mreže“; objasnio je Strebl.





## Desilo se: OIE pretekli fosilna goriva kao glavni izvor energije u EU 2020.



**BRISEL** - Obnovljivi izvori generirali su 38% električne energije u EU 2020. godine, pretekavši uglj i prirodni gas i prvi put postali glavni izvor električne energije u Evropi, pokazuju novi podaci objavljeni u ponedjeljak (25. januara).



Kako prenosi **Euractiv**, udeo fosilnih goriva u miksu električne energije pao je na 37%, dok je preostalih 25% zahvatala nuklearna

energija, prema studiji think tank organizacija Ember i Agora Energiewende.

Proizvodnja, kako iz vetra, tako i sunca povećale su kapacitet 2020. godine, proizvodeći 14%, odnosno 5% električne energije u EU. Zajedno su proizveli petinu električne energije u EU.

Preostali udeo obnovljivih izvora (19%) dodale su uglavnom hidroenergija i bioenergija. Međutim, one su tokom godina ostale stabilne i uglavnom su prestale da uvećavaju kapacitete.

## EU pozvana da brzo reaguje na novi klimatski cilj

**STOKHOLM** - Nordijske komunalne kompanije Vattenfall, Fortum i Statkraft ukazali su na tri ključna elementa neophodna za postizanje revidiranog klimatskog cilja EU do 2030. godine za smanjenje emisija za najmanje 55%.

Pozvali su na jačanje troškovne efikasnosti i tržišta električne energije kroz tehnološku neutralnost, jačanje elektrifikacije radi ubrzanja dekarbonizacije ekonomije EU i jačanje i proširenje EU ETS-a kao ključnog pokretača dekarbonizacije, prenosi 22. januara **renews.biz**.

Smatraju da tehnološku neutralnost treba osigurati u Uredbi o taksonomiji tako da se kriterijumi provere definišu objektivno i ravnomerno kako bi se omogućilo potpuno korišćenje postojećih i novih sredstava za proizvodnju električne energije bez ugljenika kako bi se troškovno efikasno ispunio klimatski cilj EU.



## Državna pomoć: Komisija odobrila šemu podrške za energetske intenzivne kompanije u Španiji

**BRISEL** - Evropska komisija odobrila je, prema pravilima EU o državnoj pomoći, špansku šemu za delimičnu nadoknadu troškova energetske intenzivnih kompanija nastalih zbog finansiranja (i) proizvodnje obnovljive energije, (ii) kogeneracije visoke efikasnosti i (iii) proizvodnje električne energije na španskim teritorijama van Iberijskog poluostrva.



Korisnici će dobiti naknadu do maksimalno 85% svog doprinosa za finansiranje podrške u pomenuta tri sektora, saopšteno je na portalu Evropske komisije [ec.europa.eu](http://ec.europa.eu).

Šema, koja će se primenjivati do 31. decembra 2022. godine, uz godišnji budžet od 92 miliona evra, koristiće kompanijama koje deluju u Španiji u sektorima koji su posebno energetske intenzivni i izloženi međunarodnoj trgovini.

Komisija je procenila meru skladnu pravilima EU o državnoj pomoći, posebno Smernicama o državnoj pomoći za zaštitu životne sredine i energiju 2014.-2020, koje su produžene do kraja 2021. Smernice odobravaju smanjenja - do određenog nivoa - doprinosa koji se naplaćuju od energetske intenzivnih kompanija aktivnih u određenim sektorima i izloženim međunarodnoj trgovini, kako bi se osigurala njihova globalna konkurentnost.

## Poljska će ukinuti obavezu trgovanja svom električnom energijom na berzi

**VARŠAVA** - Poljska planira da ukinu obavezu elektroenergetskim kompanijama da prodaju svu struju koju proizvode na berzi električne energije, tvrdeći da ovo pravilo, koje postoji od 2018. godine, negativno utiče na energetske kompanije.

Očekuje se da će vlada u drugom tromesečju ove godine usvojiti nacrt zakona kojim bi se ukinula ta obaveza, navodi se na vladinoj web stranici.

"Proizvođači električne energije ... i dalje će moći da trguju na berzi. Istovremeno, proizvođači koji iz ekonomskih razloga radije prodaju električnu energiju u bilateralnim ugovorima, steći će pravo na to", saopšteno je iz resornog ministarstva, prenosi S&P Global Platts.



Polska Grupa Energetyczna



Poljske energetske grupe, uključujući državne PGE, Enea, Energa i Tauron, u obavezi su od kraja 2018. godine da preko berze prodaju svu svoju električnu energiju.

Šema je pokrenuta kako bi se sprečio skok cena električne energije i viđena je kao ključni potez za razvoj poljskog energetskog tržišta.

Međutim, sve veći troškovi emisije ugljenika i poteškoće u obezbeđenju finansiranja u bankama, koje odbijaju saradnju sa kompanijama koje sagorevaju u poljskom miksu dominantni ugalj, dovode u sve teži položaj državne komunalne kompanije.



## EU želi značajniju ulogu evra u energetskom sektoru

**BRISSEL** - Evropska komisija želi da ojača međunarodnu ulogu evra i u okviru emisije obveznica u vrednosti 750 milijardi dolara namenjenih oporavku privrede od pandemije, izgradi evropsku finansijsku infrastrukturu kako bi smanjila zavisnost od američke valute i zauzela istaknuto mesto u sektoru zelene energije.



U takvim je prilikama Komisija u prošli utorak predstavila strategiju jačanja ekonomskog i finansijskog sistema, koja bi trebalo da omogući EU da "igra vodeću ulogu u sistemu upravljanja globalnom privredom i paralelno zaštiti EU od nepoštenih praksi i zloupotreba".

Iako nije ponudio konkretna rešenja, najavivši tek "alate otpora", Brisel je u prvi plan stavio evro.

Brisel namerava da podstiče upotrebu evra u dijalogu s "partnerima među trećim zemljama" i podupire kreiranje finansijskih instrumenata i referentnih vrednosti u zajedničkoj evro valuti.

Zajedničkoj valuti namenio je i "status međunarodne referentne valute u energetskom i sektoru sirovina, uključujući nove izvore energije poput vodonika", stoji u saopštenju.

"Jak evro važan je za energetski sektor", istakla je komesarka EU za energiju Kadri Simson, napomenuvši da je na tržištima energije u EU udeo evra u ugovorima za isporuku prirodnog gasa porastao u proteklim godinama s 38 na 64 posto.

"Moramo se pobrinuti da se taj trend nastavi i na tržištima novih izvora energije, na primer vodonika, kao i strateškim tržištima obnovljivih izvora energije, u čemu je EU globalni lider", istakla je Simson, prenosi **SEEbiz**.

## OPS moraju pružiti ACER-u punih 70% podataka o protoku – EK

**BRISSEL** - Operatori prenosnih sistema (OPS) moraju pružiti potpune podatke kako bi evropskoj Agenciji za saradnju sa energetskim regulatorima (ACER) omogućili da nadgleda njihovo poštovanje EU obaveze obezbeđenja minimalnih 70% ciljanih raspoloživih među-zonalnih trgovinskih kapaciteta, rekao je 2. januara visoki zvaničnik Evropske komisije.

ACER je dobio mandat i imao je zakonsko pravo da prikuplja podatke povezane sa pomenutom obavezom 70%, a operatori prenosnih sistema moraju pružiti "celovitu sliku" za sve sate koje Agencija traži, rekao je na webinaru koji je organizovao ACER Oliver Koh (Koch), v.d šefa odeljenja EK za unutarne tržište energije.

ACER je napao OPS-ovi, posebno u nordijskim i baltičkim regijama, jer nisu pružili potrebne podatke u svom prvom izveštaju o praćenju ispunjenja ovog cilja, podseća **Montelž**



## Francuska centralna banka prekida do 2024. ulaganja u uglj

**PARIZ** - Francuska centralna banka saopštila je da će se povući iz poslova vezanih za uglj i ograničiti izloženost prirodnom gasu i nafti u svom investicionom portfelju do 2024. godine.



Francuska banka upravlja sa 22 milijarde evra vlastitih portfeljnih investicija, mimo kupovine imovine povezane sa operacijama monetarne politike.

U saopštenju se navodi da do kraja ove godine više neće ulagati u kompanije koje generiraju više od 2% prihoda od uglja i da će smanjiti taj prag na nulu do kraja 2024, sa sadašnjih 10%.

Banka navodi i da će do 2024. godine isključiti i kompanije s više od 10% prihoda od nafte ili 50% od gasa.

Takođe će od ove godine glasati protiv novih projekata za fosilna goriva kompanija u kojima je deoničar, prenosi **Reuters**.

## Postepeno ukidanje uglja u Evropi moglo bi se usporiti 2021 - OIES

**LONDON** - Postupno ukidanje proizvodnje energije iz uglja širom Evrope moglo bi se usporiti 2021. godine zbog povoljnijih tržišnih uslova u odnosu na 2020, ocenjuje Oksfordski institut za energetske studije (OIES).

OIES u svom kvartalnom pregledu tržišta gasa predviđa "kratkotrajan" i "marginalan" oporavak tog sektora ove godine zahvaljujući jačoj potražnji za električnom energijom i višim cenama prirodnog gasa, čineći sagorevanje uglja konkurentnijim.

Ali u izveštaju se kaže da će se manje efikasne elektrane na uglj još uvek boriti da konkurišu gasu većim delom godine, dok će oporavak nuklearne proizvodnje i povećanje proizvodnje iz obnovljivih izvora ograničiti bilo kakav rast proizvodnje iz uglja.

## Nemačka: Proizvodnja električne energije iz uglja najniža 18 godina

**BERLIN** - Nemačke elektrane na gas proizvele su 2020. najviše električne energije u drugoj dekadi, dok je proizvodnja iz tvrdog uglja i lignita opala, što bi trebalo da se nešto uspori u ovoj godini, rekli su analitičari ove nedelje za **Montel**. Nemačke gasne elektrane prošle godine su proizvele 59,1 TWh energije, najviše od 2011. godine, pokazali su podaci nemačkog think tank-a Fraunhofer ISE, što je porast od 12%.

Ostale elektrane na fosilna goriva proizvodile su manje energije iz godine u godinu. Podaci pokazuju da su termoelektrane na tvrdi uglj zabeležile najveći gubitak, od 28%, na 35,6 TWh, dok je električna energija dobijena iz lignita umanjena za 20% na 82 TWh, što je najmanje za u poslednjih 18 godina za oba goriva.



## Ministarka životne sredine: Nemačka „mного pre“ 2038. napušta ugalj

**BERLIN** - Izlazak Nemačke iz proizvodnje električne energije na ugalj verovatno će se dogoditi "mного pre" 2038. godine, kako EU podiže svoj cilj smanjenja emisije ugljenika, rekla je 13. januara ministarka zaštite životne sredine te zemlje Svenja Šulce (Schulze) (foto dole)



„Izlaz iz uglja je upravo počeo. U ovoj deceniji učinićemo velike korake. Mislim da

će se to dogoditi mnogo brže i u većoj meri nego što je do sada planirano”, rekla je na jednom energetsom događaju u Berlinu javlja **Montel**.

Verovatno je da je Nemačkoj potrebno da poveća svoje klimatske ciljeve za 10 procentnih poena do smanjenja emisija za 65% na nivou iz 1990. do 2030. godine, kako bi ispunila nove ciljeve EU, dodala je.

## Portugal ostao sa jednom TE na ugalj, koju gasi do kraja 2021.

**LISABON** - Termoelektrana na ugalj u Sines od 1.296 MW prestala je da radi i sada je u Portugalu ostala samo još jedna koja će, kako je planirano, biti zatvorena u novembru.

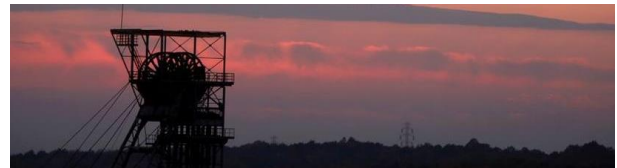
Portugalske energetske kompanija EDP navodi da je odluka da ubrza postepeno napuštanje uglja u skladu sa nacionalnim energetske i klimatskim planom kojim se akcenat stavlja na obnovljive izvore, prenosi **Euractiv**.

Sada je u toj zemlji ostala samo još jedna elektrana na ugalj, čije je zatvaranje planirano u novembru. Tada će Portugal postati četvrta zemlja u Evropi koja je potpuno izbacila ugalj iz proizvodnje struje, posle Belgije (2016.), Austrije i Švedske (2020).

## Poljska neće menjati hodogram napuštanja uglja, uprkos EU ciljevima

**VARŠAVA** - Poljski PGG ne očekuje da će promeniti svoj raspored koji predviđa zatvaranje rudnika uglja do 2049. godine, uprkos strožim klimatskim ciljevima Evropske unije dogovorenim u decembru, rekao je 13. januara čelnik državne kompanije.

Sindikati uglja, vlada i predstavnici PGG-a održali su 13. januara novu rundu razgovora kako bi razgovarali o rasporedu PGG-a koji ima za cilj postepeno zatvaranje svih rudnika do sredine stoleća. PGG-ova šema je inicijalno dogovorena u septembru.



"Pooštavanje ciljeva smanjenja emisija u EU na 55% ne utiče na ovaj raspored, iako postoji zabrinutost javnosti da bi se zbog pritiska EU ovaj plan mogao ubrzati", rekao je generalni direktor PGG-a Tomaž Rogala za **Reuters**.

Čelnici 27 država članica EU dogovorili su se da će do 2030. smanjiti neto emisije stakleničkih plinova za najmanje 55% u odnosu na nivo iz 1990. godine, pooštavajući postojeći cilj od 40%.

Govoreći malo pre razgovora u sredu, Rogala je rekao da je za plan zatvaranja rudnika PGG i dalje potrebno odobrenje Evropske komisije, što kritičari tvrde da će biti teško osigurati.

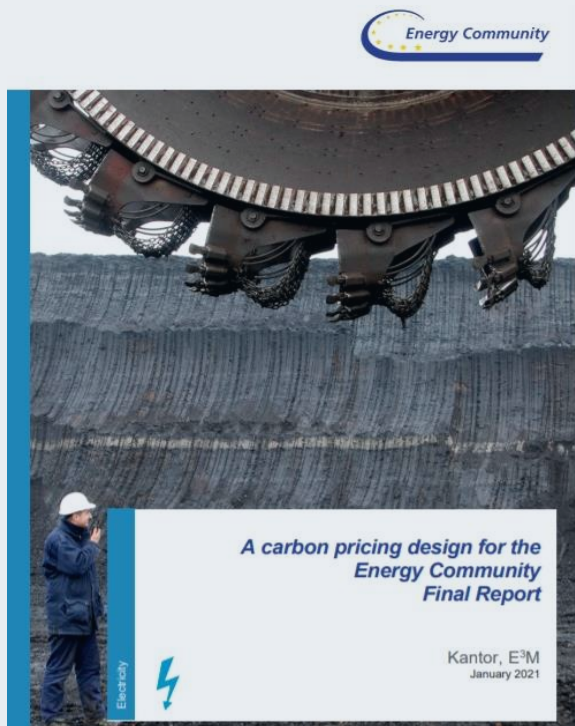
Rekao je da bi bilo optimalno kada bi stav Komisije bio poznat u prvoj polovini 2021. godine, mada Reuters navodi da nije jasno da li je Poljska formalno tražila odobrenje.

PGG je prijavio neto gubitak od oko 2 milijarde zlot (538 miliona dolara) u 2020. Rogala je rekao da očekuje da će ovogodišnja proizvodnja biti oko 24 miliona tona.



## Studija Sekretarijata EnZ o načinu za određivanje emisije CO2 u EnZ

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice objavio je 20. januara studiju [Dizajn cena ugljenika za Energetsku zajednicu](#) u kojoj se „procenjuju i predlažu efikasni mehanizmi određivanja cena CO2 u cilju dekarbonizacije elektroenergetskog sektora ugovornih strana, uz što manje nepovoljne socijalne i ekonomske posledice“.



Studija, koju su pripremili konsultanti Kantor i E3Modelling, nadovezuje se na obaveze samih ugovornih strana u pogledu dekarbonizacije u okvirima kao što su Okvirna konvencija UN o promeni klime (UNFCCC) i Berlinski proces, koji pozivaju na određivanje cene emisija CO2, navodi sekretarijat i dodaje "da se očekuje od kandidata za pristupanje EU da u jednom trenutku uvedu Direktivu o EU šemi trgovanja emisijama (ETS).

Studija je takođe uzela u obzir uvođenje Mehanizma za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM), koji trenutno dizajnira Evropska komisija i koji može uticati na uvoz električne energije iz zemalja suseda EU, uključujući Energetsku zajednicu, napominje Sekretarijat.

### Pet scenarija

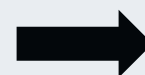
Pet scenarija politike koji su razrađeni u studiji pokazuju da bi optimalna politička opcija bila postepeno uvođenje cena ugljenika, zajedno s potpunom integracijom tržišta. Prema studiji, cene CO2 treba uvesti što je pre moguće na koordiniran način i postepeno u prelaznom periodu smanjivati udeo besplatnih dozvola za emisije ugljenika. „Primenjivale bi se različite stope aukcije i vremenski okviri na osnovu izloženosti ugovornih strana cenama CO2, kako bi se pomoglo zemljama posebno oslonjenim na ugalj da se lakše prilagode i zaštite potrošače od visokih cena električne energije i gasa“.

### Pet faza

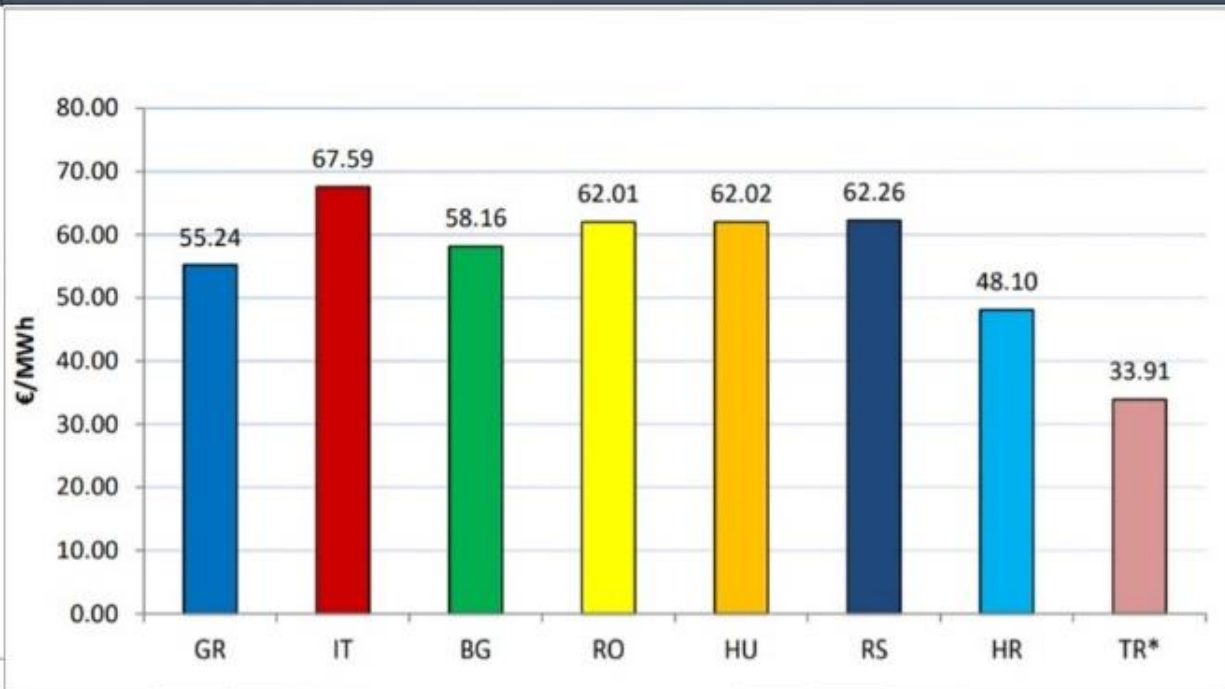
Preporučeni scenario politike predviđa pet faza za pridruživanje EU ETS-u, od internih cena ugljenika i nacionalnih dozvola kojima se trguje na početku, do prekogranične trgovine unutar Energetske zajednice i pridržavanja EU ETS-a pod prelaznim režimom i konačno postajanja punopravnim članom EU ETS-a. Studija uključuje i opcije za upotrebu i preraspodelu prihoda od ugljenika i mere politike za upravljanje socijalnim problemima i perspektivama dekarbonizacije.



Studija zaključuje da bi prema preporučenoj političkoj opciji cene ugljenika imale vrlo pozitivan ukupni uticaj na ekonomiju i zaposlenost u ugovornim stranama.



## Prosečne cene kliringa na tržištu električne energije jugoistočne Evrope NEDELJA: 11 – 17 januar 2021



## Čelnik EIB: Sa prirodnim gasom je gotovo

**BRISEL** - "Evropa mora shvatiti da njena budućnost više nije s fosilnim gorivima ... a i sa prirodnim gasom je, najblaže rečeno, gotovo", rekao je u sredu predsednik Evropske investicione banke (EIB) Verner Hojer (Werner Hoyer) predstavljajući njene rezultate za 2020. godinu.



"Bez prekida upotrebe fosilnih goriva, nećemo postići klimatske ciljeve," dodao je.

EU želi postići neto nultu emisiju do 2050., ali je prirodni gas i dalje siva zona, uz stav Evropske komisije je da će i dalje biti potreban za pomoć u tranziciji nekih država članica EU prelaze sa fosilnih goriva, primećuje **Euractiv**.

Prema klimatskoj mapi puta EIB, banka planira da iskoristiti 50% svojih aktivnosti za podršku klimatskoj i ekološkoj održivosti, otvarajući milijardu evra za zeleno finansiranje do 2030.

Gas u tome za sada ima ograničenu podršku EIB-a. Samo elektrane koje emituju manje od 250 grama CO<sub>2</sub> po kilovat-satu trenutno ispunjavaju uslove za podršku EIB, a banka najavljuje postupno ukidanje svih sredstava za fosilna goriva pre kraja godine.

Finansiranje velike proizvodnje toplotne energije zasnovane na mazutu, prirodnom gasu, uglju ili tresetu, upstream proizvodnje nafte i gasa ili tradicionalne gasne infrastrukture zaustaviće se od 1. januara 2021, navela je EIB u mapi puta objavljenom u novembru.



## Svet odahnuo sa vraćanjem SAD Pariskom sporazumu



**BERLIN, LONDON, PARIZ** - Svetski lideri pozdravili su sa velikim olakšanjem povratak Sjedinjenih Država pod predsednikom Džoom Bajdenom globalnim naporima za suzbijanje klimatskih promena, što je njegov prethodnik izbegavao u protekle četiri godine, prenose **agencije**.

Britanski premijer Boris Džonson i francuski predsednik Emanuel Makron bili među prvima su pozdravili Bajdenovu odluku da se ponovno pridruži pariskom klimatskom sporazumu.

Pariski sporazum, sklopljen 2015. godine, obavezuje države da objavljuju planove za smanjenje emisije staklenih gasova (eng. GHG) poput ugljen dioksida.

Bivši predsednik Donald Tramp dovodio je u pitanje naučna upozorenja o globalnom zagrevanju izazvanim čovekom, povremeno optužujući druge zemlje da koriste Pariski sporazum kao klub da naštete Vašingtonu. SAD su formalno napustile pakt u novembru.

Biden je borbu protiv klimatskih promena stavio u središte svoje predsedničke kampanje i u sredu je odmah pokrenuo niz klimatski prihvatljivih napora da se Vašington vrati u korak sa ostatkom sveta po tom pitanju.

Stručnjaci kažu da će se svi međunarodni naponi da globalno zagrevanje zadrži znatno ispod 2 stepena Celzijusa, idealno 1,5 ° C, kako je dogovoreno u Pariskom sporazumu, mučiti bez doprinosa SAD-a, koji je drugi najveći svetski proizvođač CO<sub>2</sub>.

Povratak SAD-a pariskom sporazumu pomoći drugim zemljama da ispune svoje klimatske obveze, tvitovao je premijer Italije Đuzepe Konte. Nemačka kancelarka Angela Merkel bila je uzdržanija u svojoj reakciji, napominjući u četvrtak da će njena vlada "verovatno imati sličnije mišljenje" s Bajdenom o pitanjima kao što su Pariski klimatski sporazum, migracije i Svetska zdravstvena organizacija.

Bajden je imenovao veliki tim za borbu protiv klimatskih promena na domaćem i međunarodnom planu. Bivši državni sekretar Džon Keri, imenovan je posebnim izaslanikom predsednika za klimu.

Tokom narednih meseci američki saveznici i rivali pomno će pratiti koliko smanjenje svojih emisija u narednoj deceniji nudi administracija Džoa Bajdena. Očekuje se da će čvrst broj biti objavljen pre klimatskog samita Ujedinjenih nacija koji se održava u novembru u Glazgovu u Škotskoj.





## Kijev za određivanje cena gasa zasnovanih na formulama na tržištu

KIJEV - Ministarstvo energetike Ukrajine predložilo je prelazak sa određivanje tržišnih cena na tržištu prirodnog gasa na formulu "cena u evropskim čvorištima umanjnim za isporuku Ukrajinu", uz ograničavanje marže snabdevačima gasa.



Cilj je smanjiti konačnu cenu za potrošače gasa, rekao je premijer Denis Šmihal (foto) nakon sastanka s rukovodstvom Ministarstva energetike, akterima na tržištu, energetskim regulatorom NEURC.

Na sastanku su razvijena dva pristupa koja bi mogla smanjiti tarife gasa za domaćinstva, napisao je Šmihal na web platformi **Telegram**. "Prvi pristup je formiranje tarifa za gas prema formuli cena u evropskim čvorištima minus transport gasa u Ukrajinu", što predlaže ministarstvo energetike. Uz to, predlaže se privremeno ograničenje marže za distributere gasa. Očekivani rezultat: značajno smanjenje carina i sprečavanje pokušaja špekulanata da sačuvaju višak profita u kontekstu novih evropskih pravila koja se uspostavljaju", napisao je Šmihal.

Drugi pristup, koji je predložio državni Naftogaz, je povećanje konkurencije na tržištu tako što će snabdevači gasom objaviti svoju godišnju tarifu za gas, što Naftogaz već čini. Pored toga, predlaže se da snabdevači javnim nadmetanjem dovedu do nižih cena.

Takođe je rekao da je nakon sastanka formiran mehanizam koji će smanjiti cenu transporta gasa. "NEURC hitno započinje temeljnu proveru svih dobavljača gasa koji trenutno imaju najviše tarife za ovu uslugu," napomenuo je premijer.

## Mađarska želi nove uslove uvoza ruskog gasa - Sijarto

MOSKVA - Mađarska će pregovarati sa Gazpromom o uslovima za buduće isporuke ruskog gasa toj zemlji, nakon što je u tome dobio podršku od potpredsednika vlade u Moskvi, Aleksandra Novaka, rekao je u petak mađarski ministar spoljnih poslova Peter Sijarto. On je posle razgovora u Moskvi sa Novakom rekao da se vicepremijer "u principu složio s argumentima" koje je izložio. Sijarto nije pri tom obrazložio detalje iznete argumentacije.



Foto: Sa jednog ranijeg susreta Sijarta i Milera

"Moj zadatak je sada da uverim (generalnog direktora Gazproma) gospodina [Alekseja] Milera", rekao je mađarski ministar.

Rusko-mađarski sporazum o isporukama prirodnog gasa isteče ove godine. Mađarska očekuje da će 2021. godine od Rusije dobiti 6,2 milijarde kubnih metara gasa, rekao je Sijarto ranije.

Zemlja takođe namerava da izgradi 15 kilometara dug deo cevovoda kojim bi se nadovezala na novi "evropski" krak Turskog toka za isporuke ruskog prirodnog gasa preko Bugarske i Srbije do Mađarske, prenosi **Tass**.



## Merkel želi razgovore o Severnom toku 2 sa administracijom Bajdena

**BERLIN** - Nemačka kancelarka Angela Merkel izjavila je u četvrtak da ne napušta nemačko-ruski projekt gasovoda Severni tok 2 izložen američkim sankcijama, ali želi da o tome razgovara s novom administracijom SAD.

Izgradnja gasovoda obustavljena je u decembru 2019. godine kada je švajcarska firma povukla svoja plovila za polaganje cevi iz projekta zbog pretnji američkim sankcijama, prisiljavajući Gasprom da pokuša da ga dovrši sopstvenim sredstvima, prenosi agencija **AP**.

Ranije prošle nedelje, pre nego što je predsednik Džo Bajden stupio na dužnost, nemačko Ministarstvo privrede saopštilo je da je bilo obavešteno o američkim sankcijama protiv ruskog broda za polaganje cevi Fortuna i njegovog vlasnika.

„Danas kažem da se ... moj osnovni stav (prema Severnom toku 2) još nije promenio do te mere da bih rekla da projekat ne bi trebalo realizovati“, kazala je Merkel.

"Razgovaraćemo naravno s novom američkom administracijom," rekla je. „Moramo sve staviti na sto i razgovarati i o tome koji su ekonomski odnosi s Rusijom u gasnom sektoru prihvatljivi, koji je nivo zavisnosti podnošljiva, a koji ne. I nije kao da apsolutno nije bilo trgovinskih odnosa između SAD i Rusije u naftnom sektoru, na primer."

Merkel je takođe ponovila prigovore Nemačke na "eksteritorijalne sankcije".

Gasprom je naveo da 6% cevovoda ili oko 150 kilometara, treba završiti i tvrdi da namerava uskoro da dovrši projekat - iako je prepoznao rizik da bi posao mogao biti obustavljen ili otkazan.

## Total zbog neslaganja oko klimatske politike napustio API

**NUJORK** - Naftno-gasni gigant Total saopštio je u prošli petak da zbog razlika u gledanju na klimatsku politiku napušta Američki naftni institut (API), najmoćniju američku lobističku grupu u industriji.

Radi se o do sada najvećem raskidu saradnje između multinacionalnih naftnih kompanija iz Evrope i trgovinskih grupa sa sedištem u SAD-u zbog neslaganja oko strategije energetske tranzicije, prenosi portal **Axios**.

Total, Shell, BP i Equinor ranije su napustili neka druga trgovačka udruženja.



Francuski Total naveo je nekoliko razloga neslaganja s API-jem, počev od protivljenja američkog instituta subvencijama za električna vozila.

Stav API-ja je da subvencionisanje u sektoru energije remeti tržište i na kraju se pokazuje štetnom po potrošače.

Takođe su naveli razlike u gledanju na optimalnu cenu ugljenika, kao i to da je API tokom nedavnih izbora dao podršku kandidatima koji su se zalagali protiv učešća SAD u Pariskom sporazumu.

